

LIEKY PRI ANGINA PECTORIS

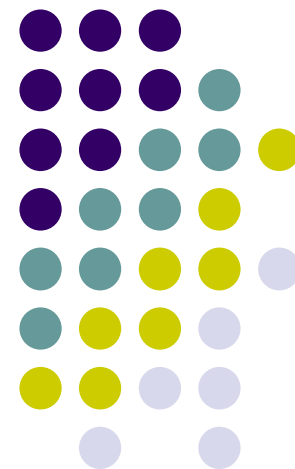
Ladislav Mirossay

Univerzita P. J. Šafárika

Lekárska fakulta

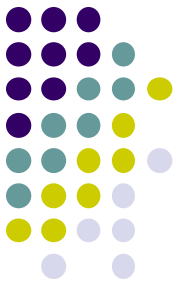
Ústav farmakológie

Košice

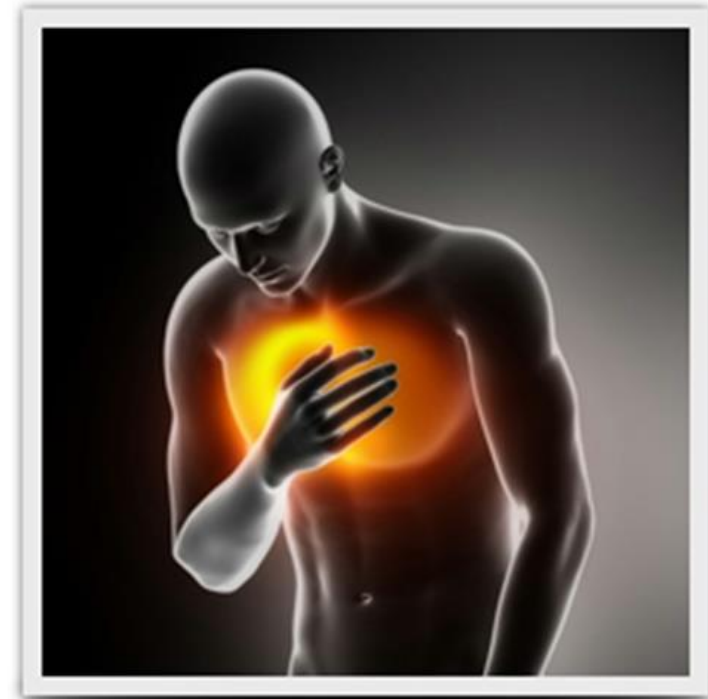

Angina pectoris (AP)

Prehľad

- **Angina pectoris** - náhla, silná, kompresívna bolesť hrudníka začínajúca substernálne & vyžarujúca do ľavého ramena:
  - môže byť sprevádzaná **nauseou**, **vracaním** alebo **potením**
  - následkom nerovnováhy medzi:
    - ❖ **myokardiálnou potrebou kyslíka**
    - ❖ & **dodávkou kyslíka**

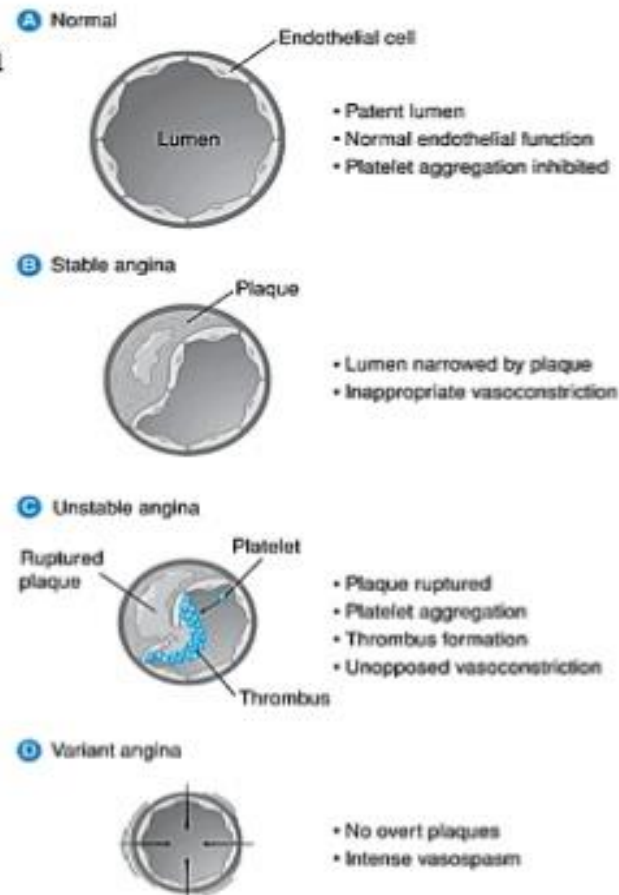
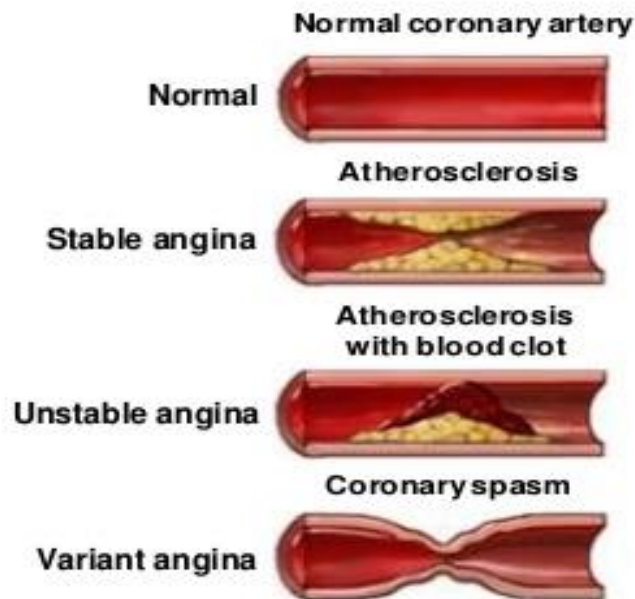
AP

Klasifikácia

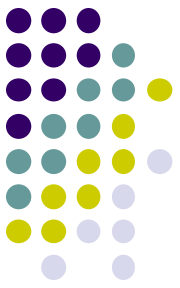
Three types of angina

- **Stable angina/Classic angina/Effort angina**
- **Unstable angina/Crescendo angina**
- **Variant angina/Prinzmetal angina**

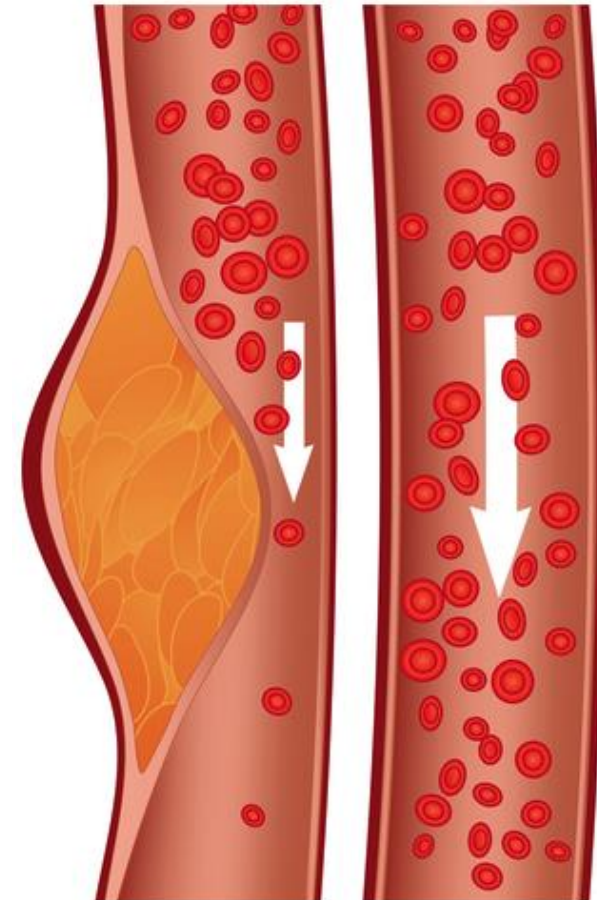

Stabilná AP

Charakteristika

- **Najčastejšia** & predvídateľná:
  - spôsobená redukciou koronárnej perfúzie v dôsledku fixnej obštrukcie spôsobenej **koronárnou aterosklerózou**
- Objavuje sa pri **↑ práce srdca** pri:
  - fyzickej námahe alebo cvičení
  - expozícii chladu
  - emočnom strese
  - jedení
  - ↓ obsahu kyslíka vo vzduchu
  - používaním stimulantov ako *kofeín* alebo fajčením (↓ množstvo kyslíka v krvi)

Stabilná AP

Symptómy

- **Silná, pálivá,**
alebo **zvierajúca bolesť** hrudníka:
  - vznik symptómov – na základe regularity
(charakteristické & predpovedateľné epizódy)
  - po **krátkej nárazovej námahe** (u väčšiny pacientov)
  - obvykle trvajú **< ako 5 minút**
  - prestávajú zvyčajne po:
    - ❖ oddychu alebo
    - ❖ požití lieku (napr. **nitroglycerín** pod jazyk)

Anginózne symptómy

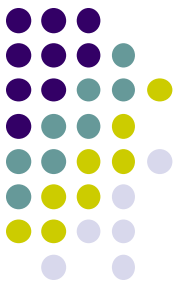
Iné príčiny

- Blokáda koronárnych artérií **krvnou zrazeninou** alebo **kompresiou** z vonkajšej strany artérie
- **Zápal** alebo **infekcia** koronárnych artérií
- **Poranenie** koronárnych artérií
- Zlé fungovanie tenkých krvných ciev v srdci (mikrovaskulárna angina)

Stabilná AP

Terapeutické ciele

- ↑↑ myokardiálny krvný prietok dilatáciou koronárnych artérií & arteriol

↑↑ prísun kyslíka

- ↓↓ prácu srdca

preload & afterload

- ↓↓ frekvenciu srdca

↓↓ spotrebu kyslíka

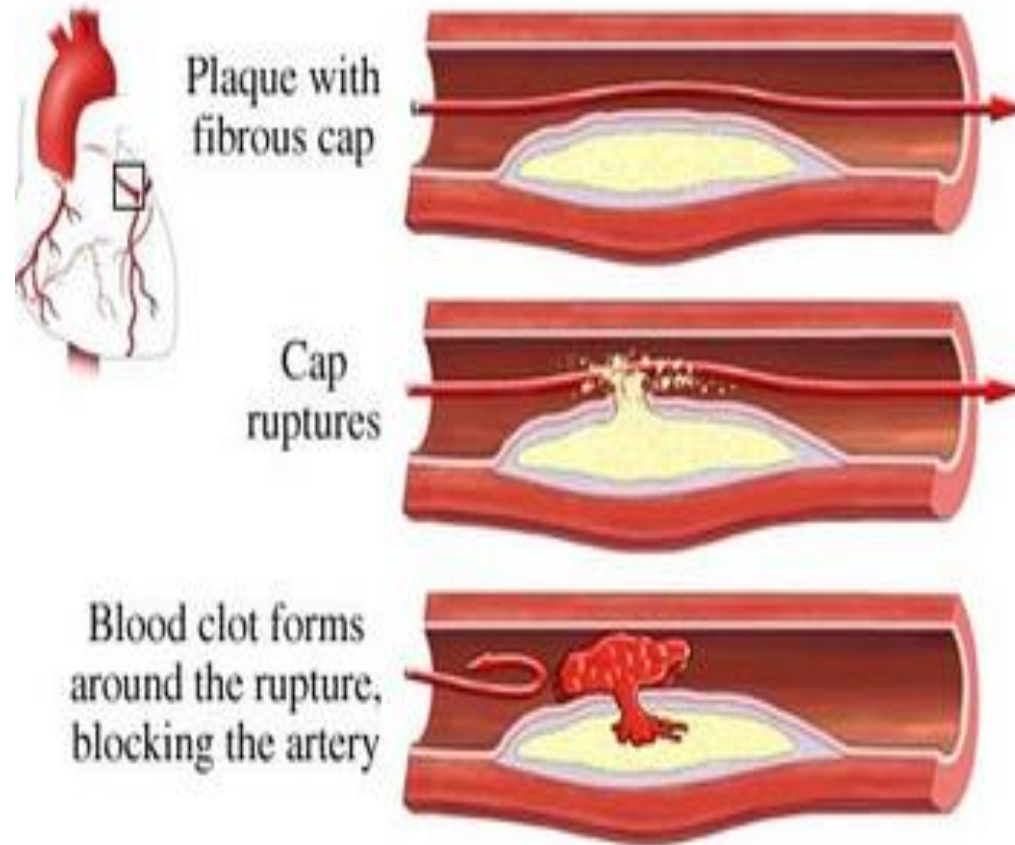

Nestabilná AP

Charakteristika

- Patrí medzi
  - **stabilnú AP** na jednej strane &
  - **MI** na strane druhej
- Môže znamenať zhoršenie stabilnej AP (ale niekedy sa zjavuje u pacienta primárne už ako nestabilná)

Nestabilná AP

Symptómy

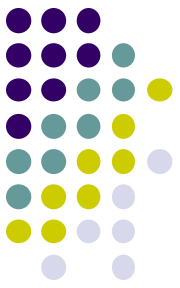

- Symptómy sú **horšie** – bolesť je:
  - ✚ častejšia
  - ✚ silnejšia
  - ✚ dlhšia
  - ✚ aj v kľude
  - ✚ neustupuje po *NGC*
- Pacient môže potrebovať hospitalizáciu pre prevenciu MI

Nestabilná AP

Terapeutické ciele

- Dilatovať koronárne artérie

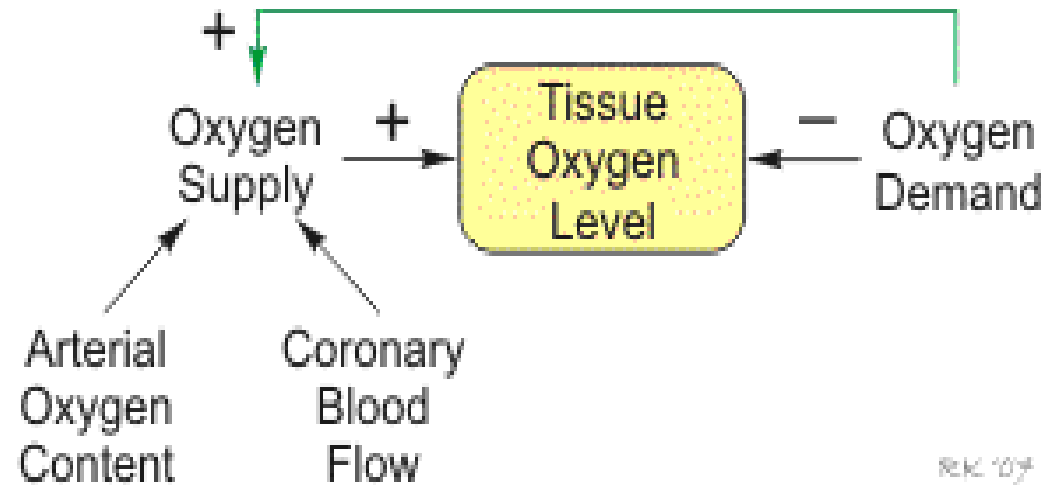
↑ prísun kyslíka

- ↓ kardiálnu záťaž

↓ dopyt po kyslíku

- ↓ agregáciu trombocytov & tvorbu trombu

↑ prísun kyslíka

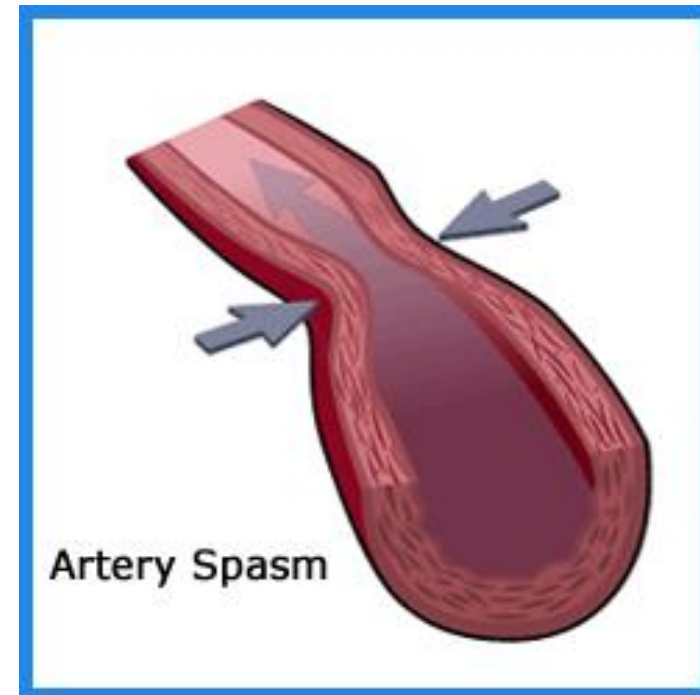

Spazmus koronárnej artérie

Variantná alebo Prinzmetalová angína

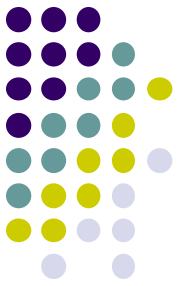

- Spazmus svalov obkružujúcich koronárne artérie (s alebo bez aterosklerotických lézií) ich **dočasne zužuje** alebo **uzatvára**
- Bez jednoznačnej príčiny:
  - často **v klúde**
  - alebo **počas spánku**
- **Zneužívanie kokáínu** (môže spôsobovať výrazné spazmy koronárnych artérií a viesť k MI)

Prinzmetalova angina

Terapeutické ciele

- Väčšinou promptne odpovedá na **koronárne vazodilatanciá**, ako napr.
  - **NGC**
  - ***blokátory Ca^{2+} kanálov***
- ↓ vazospazmus koronárnych ciev
(*blokátory Ca^{2+} kanálov* sú účinné u > 70 % pacientov)
- ↑↑ **prísun kyslíka**

Hlavné príčiny AP

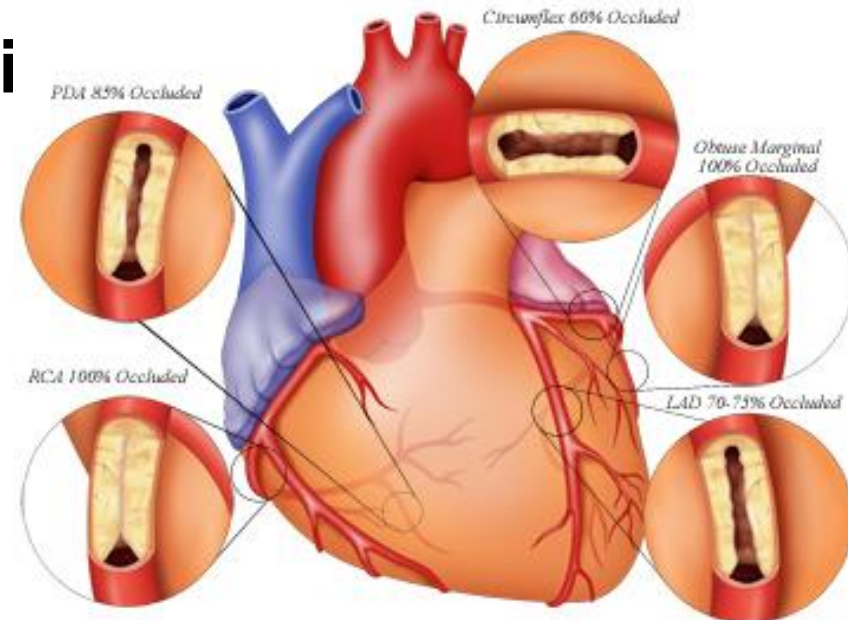

- Najčastejšia spoločná príčina srdcových ochorení:
ateroskleróza →

nedostatok krvného zásobeni

- koronárna choroba srdca
- tiež
- choroba koronárnych artérií

Hlavné príčiny choroby koronárnych artérií

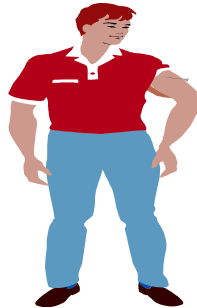

- Hypertenzia
- Diabetes
- Fajčenie
- Hyperlipidémie
- Genetická predispozícia (rodinná záťaž)
- Mužské pohlavie
- Inaktívny životný štýl, obezita
- Starnutie
- Pravidelné používanie stimulancií (*nikotín, kokaín, amfetamíny, teofylín, inhalačné β -agonisty, kofeín, anorektiká, dekongestíva*)

Profylaxia – všeobecné princípy

Stop smoking

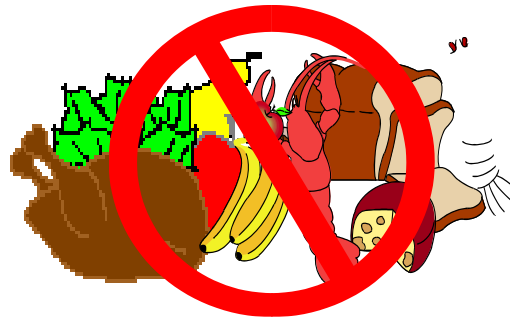

Reduce weight

Treat hypertension,
hypercholesterolemia
& diabetes

AVOID
Severe
exertion

Heavy meal

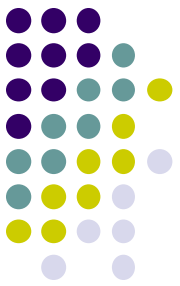
Emotions

Cold Weather

Primerane stupňované cvičenie môže otvárať nové kolaterály

Hlavné ciele liečby

Cítiť sa lepšie

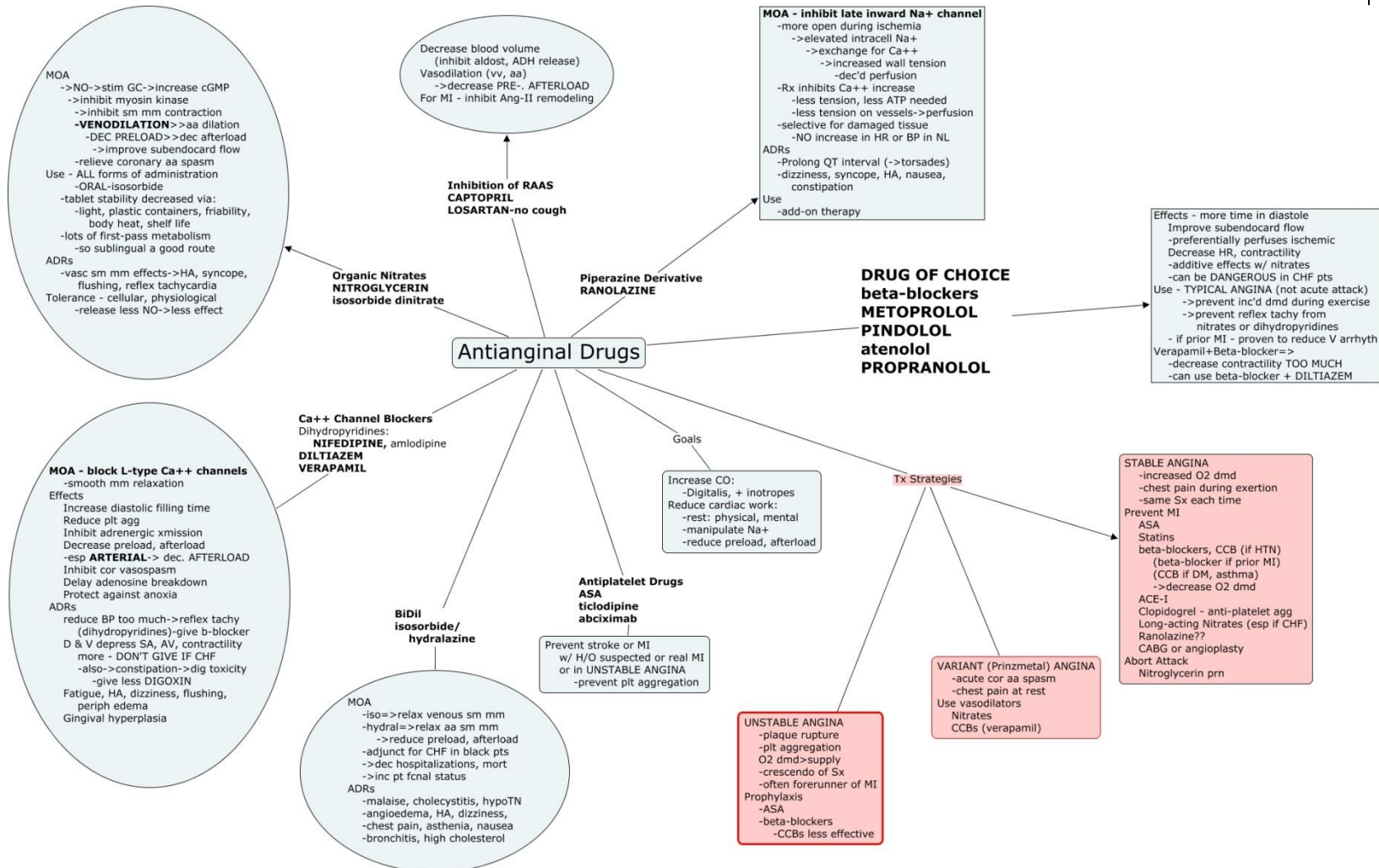
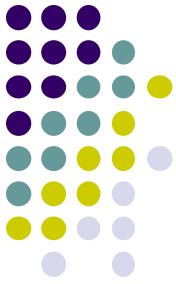
Žiť dobre a dlhšie

Antianginózne lieky

Prehľad

História nitrátov

Robotníci továrne na dynamit v 19. storočí

- **„Pondelková hlava“** - prudké rekurentné bolesti hlavy po návrate do práce (natretie stužky klobúka malým kúskom nitrátu znamenalo kontinuálnu expozíciu nitrátom aj mimo zamestnania a tak zmiernilo výrazne bolestivý začiatok nového týždňa)
- **„Náhle úmrtia pondelkového rána“** – prerušenie expozície nitrátom – konstriktcia ciev - ↓ krvný prietok srdca

Alfred Nobel

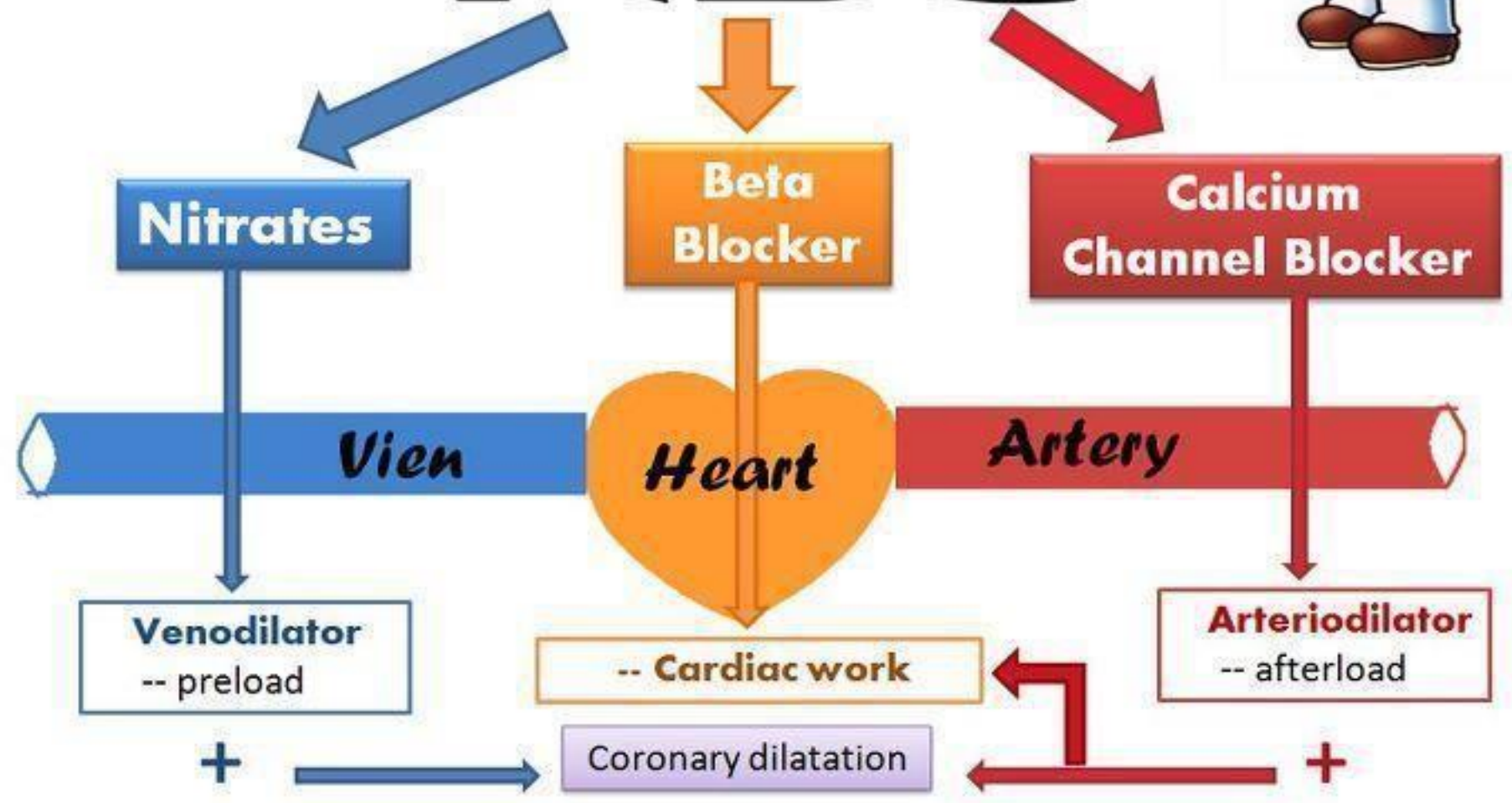
História protiantianginózných liekov

- *Amylnitrát* & *nitroglycerín* – ich účinok prechodne odstrániť anginózne prejavy bol objavený v druhej polovici 19. storočia
- Následne bolo použitých viacero iných vazodilatátorov pri liečbe AP, ale dvojito-slepé klinické štúdie dokázali, že mnohé **neboli lepšie ako placebo**
- *β -adrenergické blokátory* & *blokátory Ca^{2+} kanálov* boli vyvinuté počas 60-tych rokov 20. storočia & dnes sú intenzívne využívané v profylaxii a liečbe AP

Treatment of Angina Pectoris

Základné skupiny liekov pri AP

ANTIANGINAL DRUGS

ORGANIC NITRATES

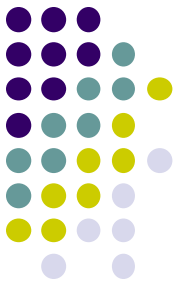
- *Isosorbide dinitrate*
- *Isosorbide mononitrate*
- *Nitroglycerin*

β -BLOCKERS

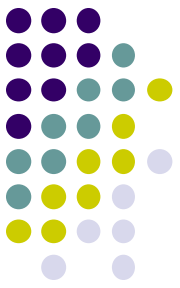
- *Acebutolol*
- *Atenolol*
- *Metoprolol*
- *Propranolol*

Ca²⁺ CHANNEL BLOCKERS

- *Amlodipine*
- *Diltiazem*
- *Felodipine*
- *Nicardipine*
- *Nifedipine*
- *Verapamil*

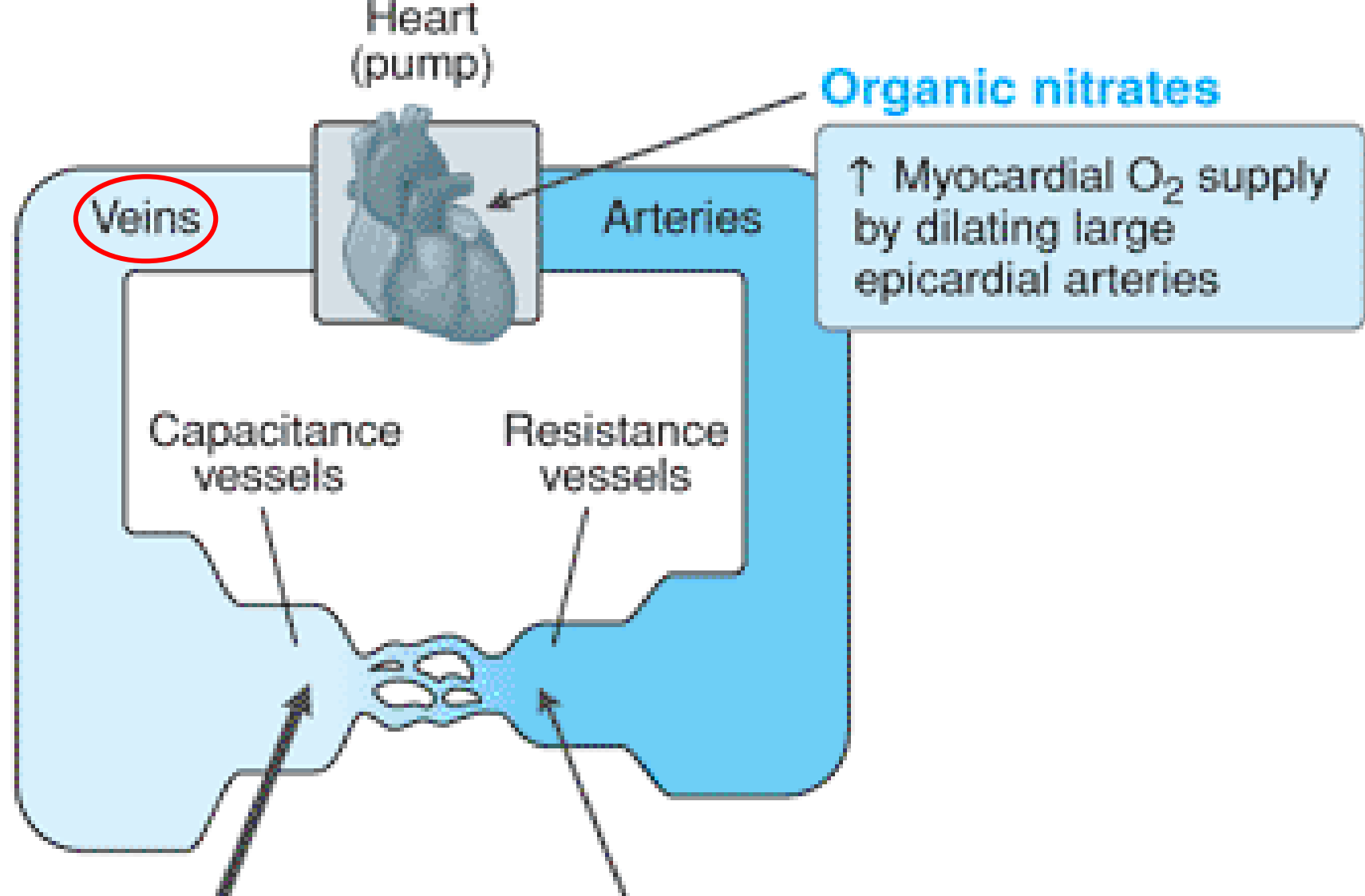

Organické nitráty

- Organické nitráty pre liečbu AP sú jednoduché estery **nitritov & nitrátov glycerolu**:
- **Koronárne cievy:**
  - ↓ koronárnu **vazokonstrikcii** alebo spazmus
  - ↑ perfúziu myokardu **relaxáciou koronárnych artérií**
  - ↓ myokardiálnu spotrebu na O_2 = rýchle odstránenie symptómov
- **Periférne cievy:**
  - **naviac relaxujú vény:** ↓ preload
  - účinkom na artérie ↓ afterload

Účinné pri stabilnej AP, nestabilnej AP, aj variantnej AP

Organic nitrates

↓↓↓ Preload
↓ Myocardial O₂ demand

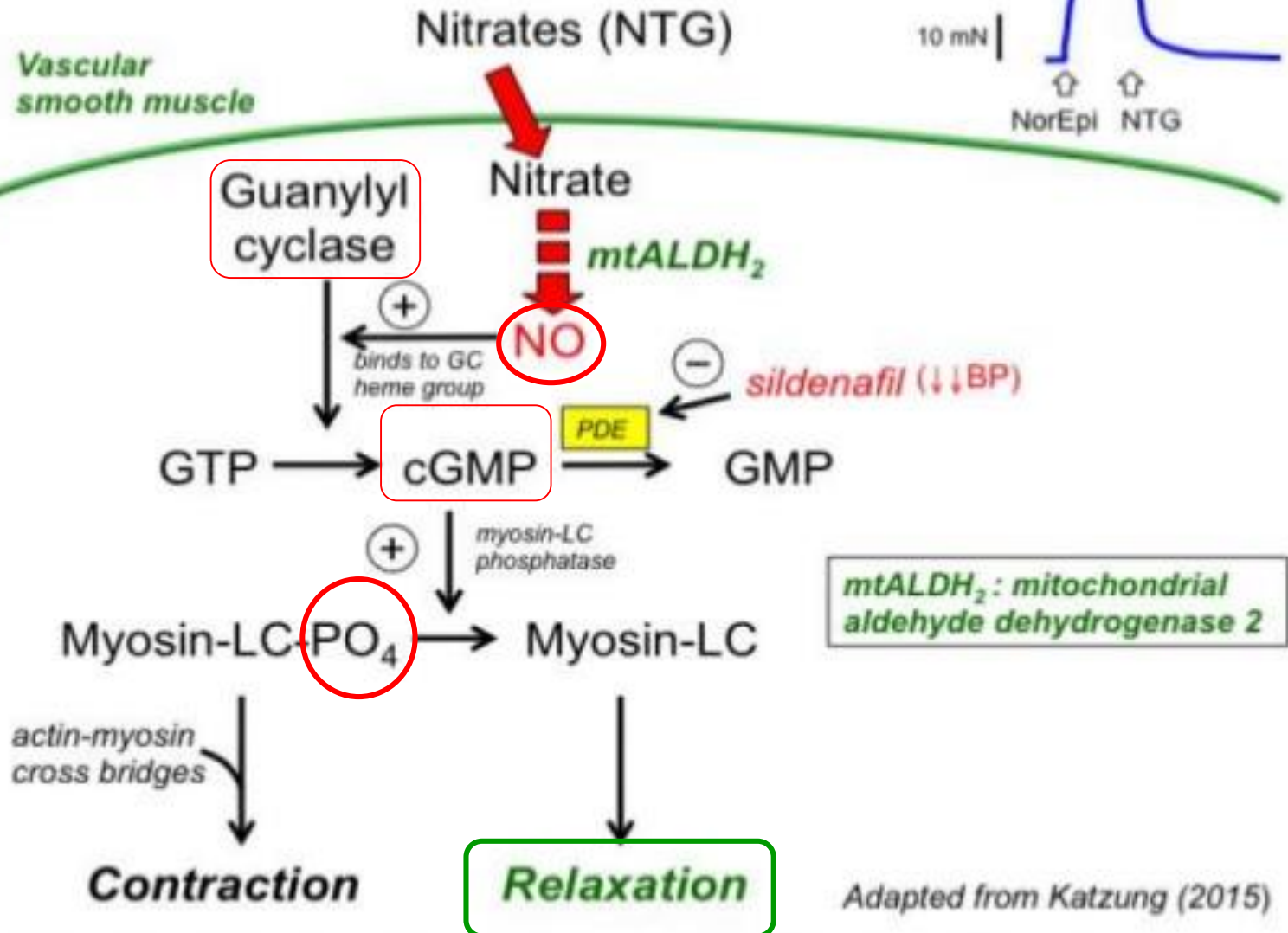
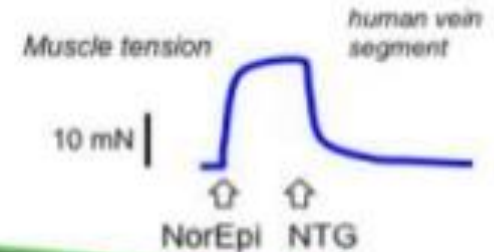
Organic nitrates

↓ Afterload
↓ Myocardial O₂ demand

Mechanism of action

Nitrate Mechanism

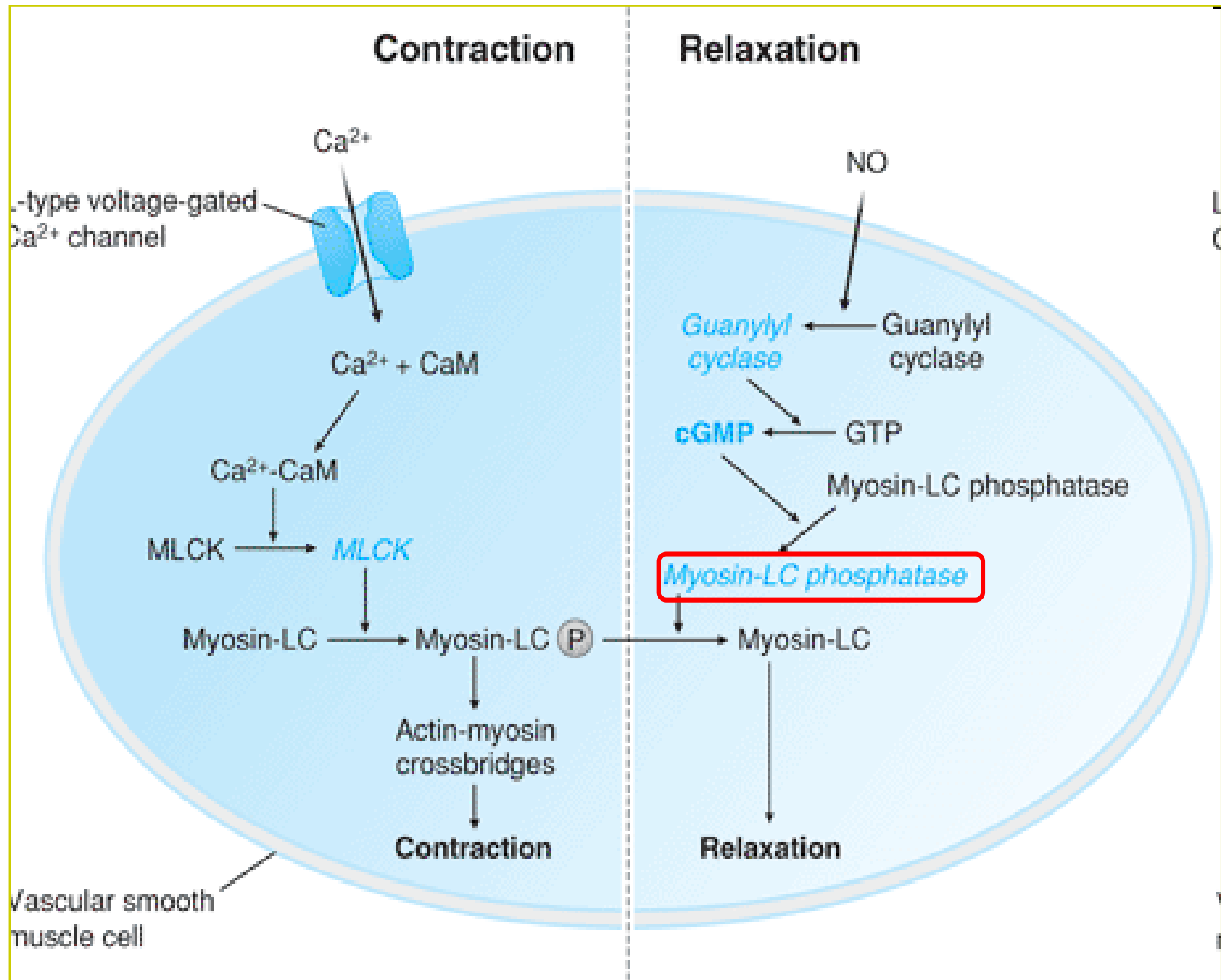
Vascular smooth muscle

Adapted from Katzung (2015)

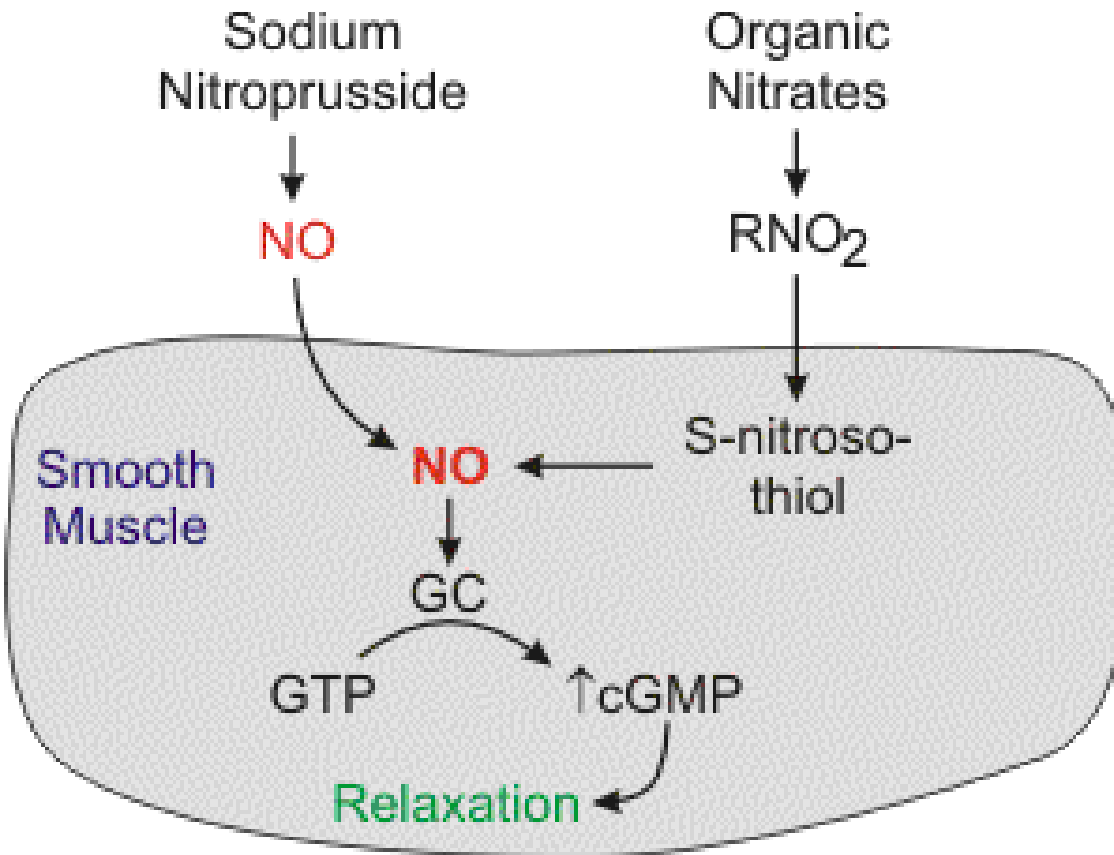

NO-cGMP relaxácia

Nitráty

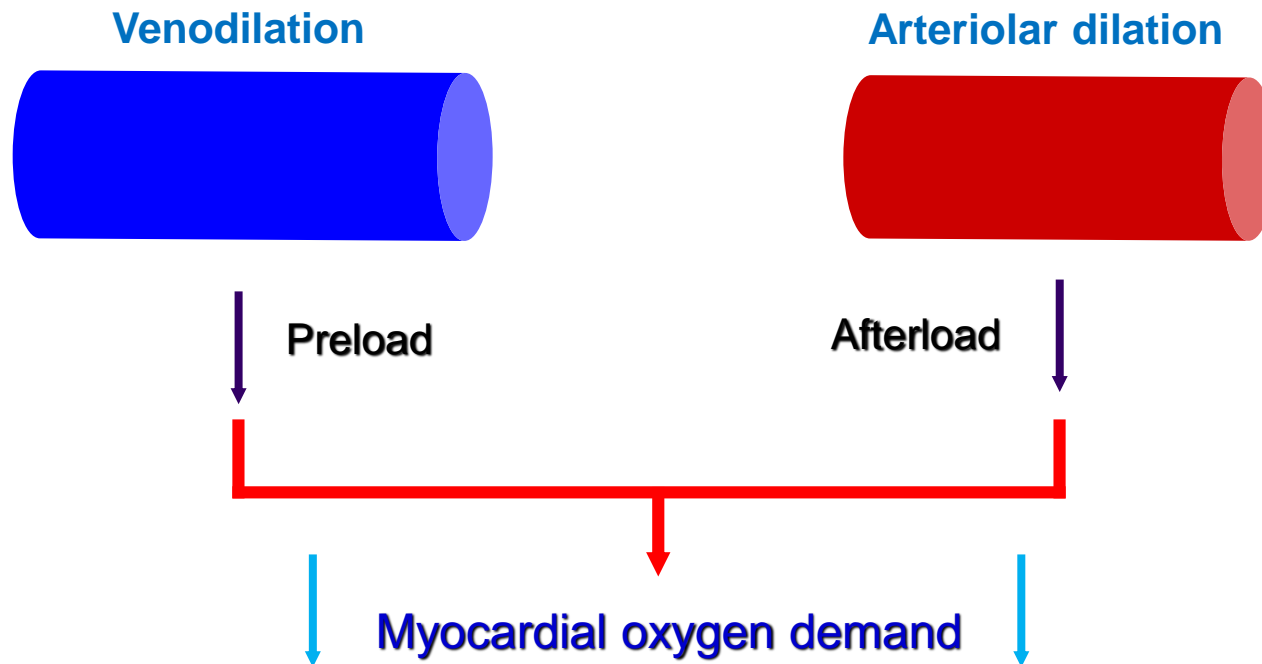
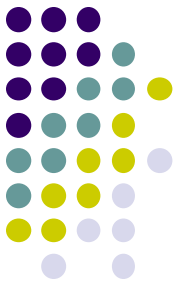
Molekulárny MÚ

- **NTG** – reaguje s tiolmi - vznik **S-nitrózotiolov**:
  - ostatné nitrovazodilatátory nepotrebujú nutne prítomnosť voľného tiolu na uvoľnenie NO (aj keď pridanie tiolov môže ↑ uvoľňovanie NO)
  - **tioly uľahčujú aktiváciu solubilnej GC** (cez mechanizmy, uvoľňujúce NO z parentálnych molekúl)

Nitráty

Systemová & kardiálna redistribúcia krvi

- **Redistribúcia** koronárneho prietoku do **subendokardia**
- **Dilatácia** koronárnych **kolaterálnych** ciev

Nitráty

FK

- **NGC** - nástup účinku od 1 - 5 min.
- trvanie ~ 10 - 20 min.
- ❖ významný „first-pass“ efekt
- ❖ eliminovaný ~ 1 - 4 min. (**pečeň** – bežne sa podáva **sublinguálne** alebo ako **transdermálna** náplast', možno aj **i. v.**, čím sa obchádza táto eliminačná cesta)
- **Izosorbid mononitrát (IMN)** - lepšia biologická dostupnosť & dlhé trvanie účinku
  - → nástup do 30 min.
  - → trvanie 6 (tbl) alebo 8 – 14 hod. (náplast') → hepatálna metabolická stabilita
- **Izosorbid dinitrát (IDN)** p. o. - podlieha denitrácii na 2 mononitráty (obidva majú antianginóznou aktivitu)

NGC

Účinky

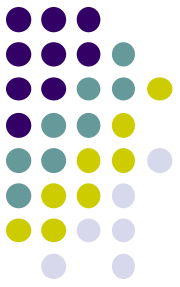

NGC

- **Antianginózný & antihypertenzívny liek:**
  - priamy vazodilatátor periférnych kapacitných & rezistenčných ciev
  - pôsobí viac ako **venodilatátor** v porovnaní s artériami
  - ↑ kapacitu venózneho riečiska
  - ↓ preloadu ↓ koncový diastolický objem & tlak v ľavej komore
  - ↓ prácu srdca & požiadavku myokardu na kyslík
  - dilatuje tiež koronárne artérie & ↑ krvný prietok v ischemických častiach srdca
  - vo **vyšších dávkach** môže spôsobovať výraznú **arteriolárnu dilatáciu**, **hypotenziu** & **reflexnú tachykardiu**

NGC

Účinnok pri záchvate

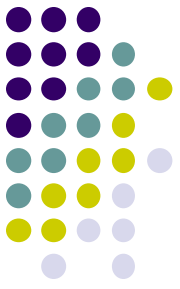

- **NGC** (sublinguálne tablety & spray)
odstraňujú príznaky anginy:
  - redukciou potreby kyslíka srdcovým svalom
  - odstraňujú tiež spazmy koronárnych artérií a redistribujú koronárny krvný prietok do oblastí s najväčšou potrebou
(krátko-účinný NGC sa môže opakovane podávať v 5 min. intervaloch;
ak 3 dávky NGC neodstránia príznaky AP je potrebné prejsť na inú terapiu)

Nitráty

Dlhšie-účinné preparáty

Izosorbid dinitrát (IDN), izosorbid mononitrát (IMN)

- Dlhšie-účinné preparáty (tablety, transdermálne náplaste, krémy) sú použiteľné pri:
  - ✚ prevencii
  - ✚ redukciu frekvencie & intenzity epizód pri pacientoch s chronickou anginou
- **Nitráty** môžu byť nebezpečné pri kombinácii a vazodilatanciami, vrátane liekov na **erektilnú dysfunkciu** (*sildenafil*)

Nitráty

NÚ

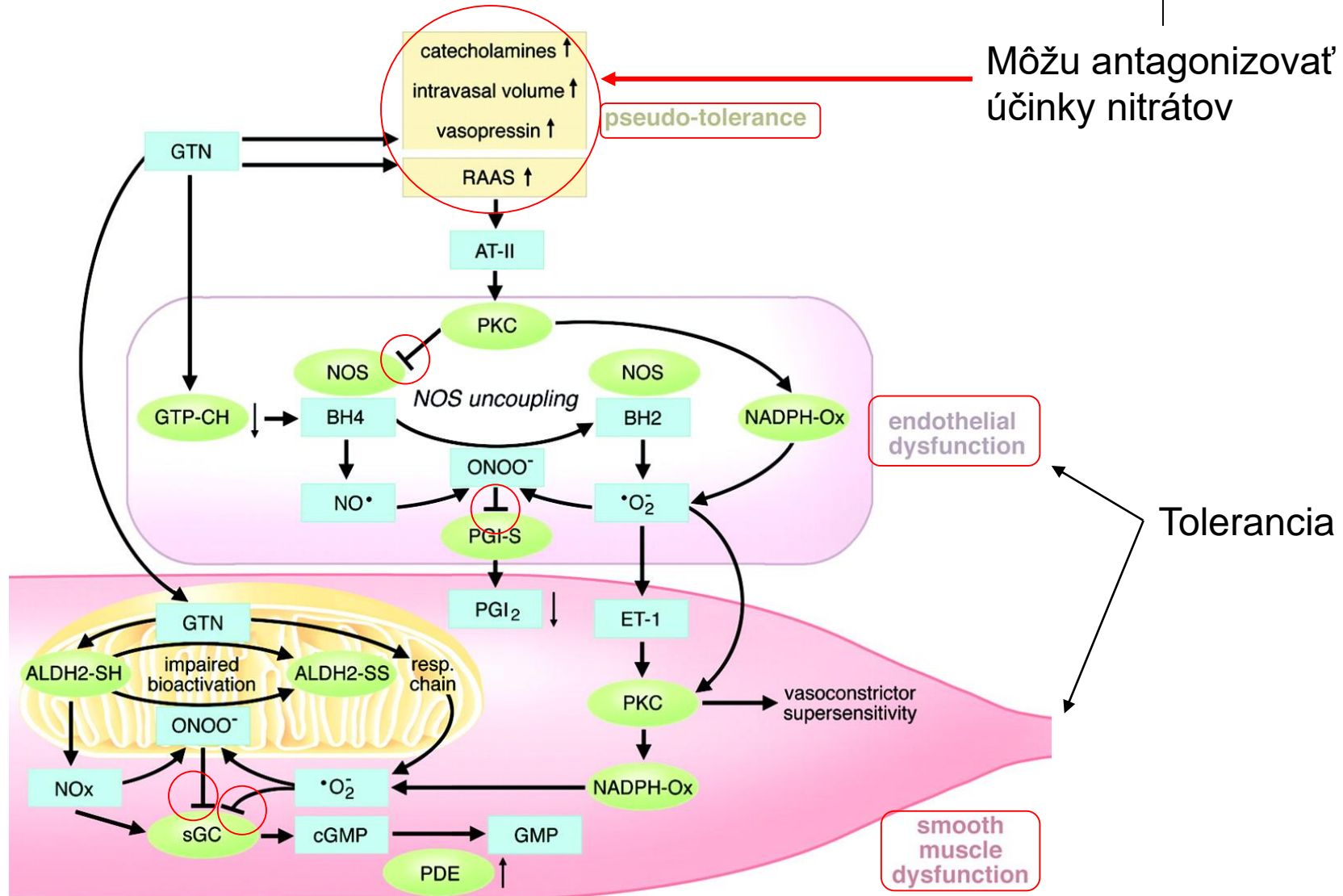
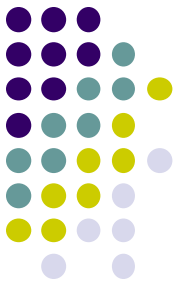

- Niektoré NÚ sú bežné a zvyčajne **sa zmierňujú/ustupujú s pokračujúcou liečbou**
- Sú to:
  - ✚ **hypotenzia** - ↓ preloadu & srdcového výdaja (nežiaduca hlavne pri cerebrálnej a renálnej perfúzii)
  - ✚ **bolesti hlavy**, závraty (30 – 60% pacientov: vazodilatácia a ↓ TK)
  - ✚ **reflexná tachykardia**, dysrytmie
  - ✚ začervenanie tváre & krku
  - ✚ nausea & vracanie
- KI pri **↑ intrakraniálnom tlaku** (dilatácia cerebrálnych kapacitných ciev → ↑ cerebrálneho objemu krvi ↑ intrakraniálneho tlaku)

Tolerancia na nitráty

Schéma mechanismu

Nitráty

Mechanizmy tolerancie

- **Mechanizmus tolerancie na nitráty** sa zdá byť multifaktoriálny:
- **Pseudotolerancia:**
  - sympatiková aktivácia po vazodilatácii (vyvoláva reflexnú vazokonstrikciu & retenciu Na^+)
  - vaskulárna produkcia endotelínu-1
  - expanzia plazmatického objemu (minimalizuje možnosť nitrátov ↓ ľavokomorový plniaci tlak)
- **Tolerancia:**
  - komplexná interakcia nitrátov s endotelom napomáha tvorbe superoxidu (to môže viesť k zhasaniu NO)
  - deplécia sufhydrylových donorov narúša intracelulárnu tvorbu NO & S-nitrózotiolov

Nitráty

Tolerancia

- Režimy navodzujúce vývoj tolerancie (príklady):
  - 24-hod. aplikácia transdermálneho *NTG*
  - kontinuálna infúzia i.v. *NTG*
  - *ISDN* tbl. s rýchlym uvoľňovaním podávaný 4x denne
  - *ISDN* tbl. s pomalým uvoľňovaním každých 12 hod.
  - *ISMN* tbl. s rýchlym uvoľňovaním každých 12 hod.
- Vyvíja sa rýchlo a môže byť upravovaná tzv. „denným beznitrátovým intervalom“ (vracia senzitivitu na nitrát):
  - je dostatočný v rozpätí 10 až 12 hod. (zvyčajne cez noc)
- **Variantná angina sa zhoršuje najčastejšie zrána, preto je lepšie u týchto pacientov realizovať „beznitrátovým interval“ v poobedňajšom čase !!!**

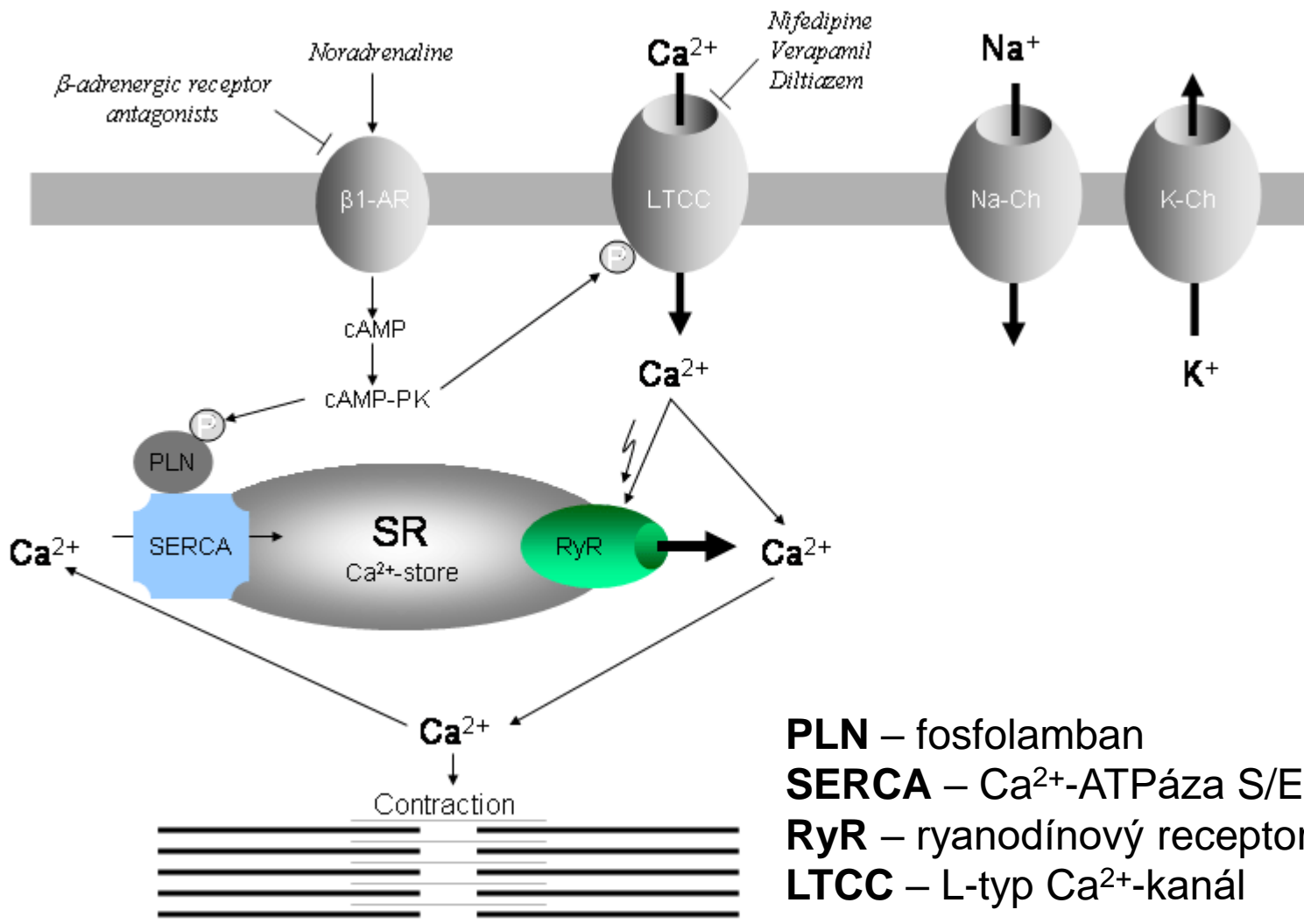
β - blokátory

Terapeutické opodstatnenie

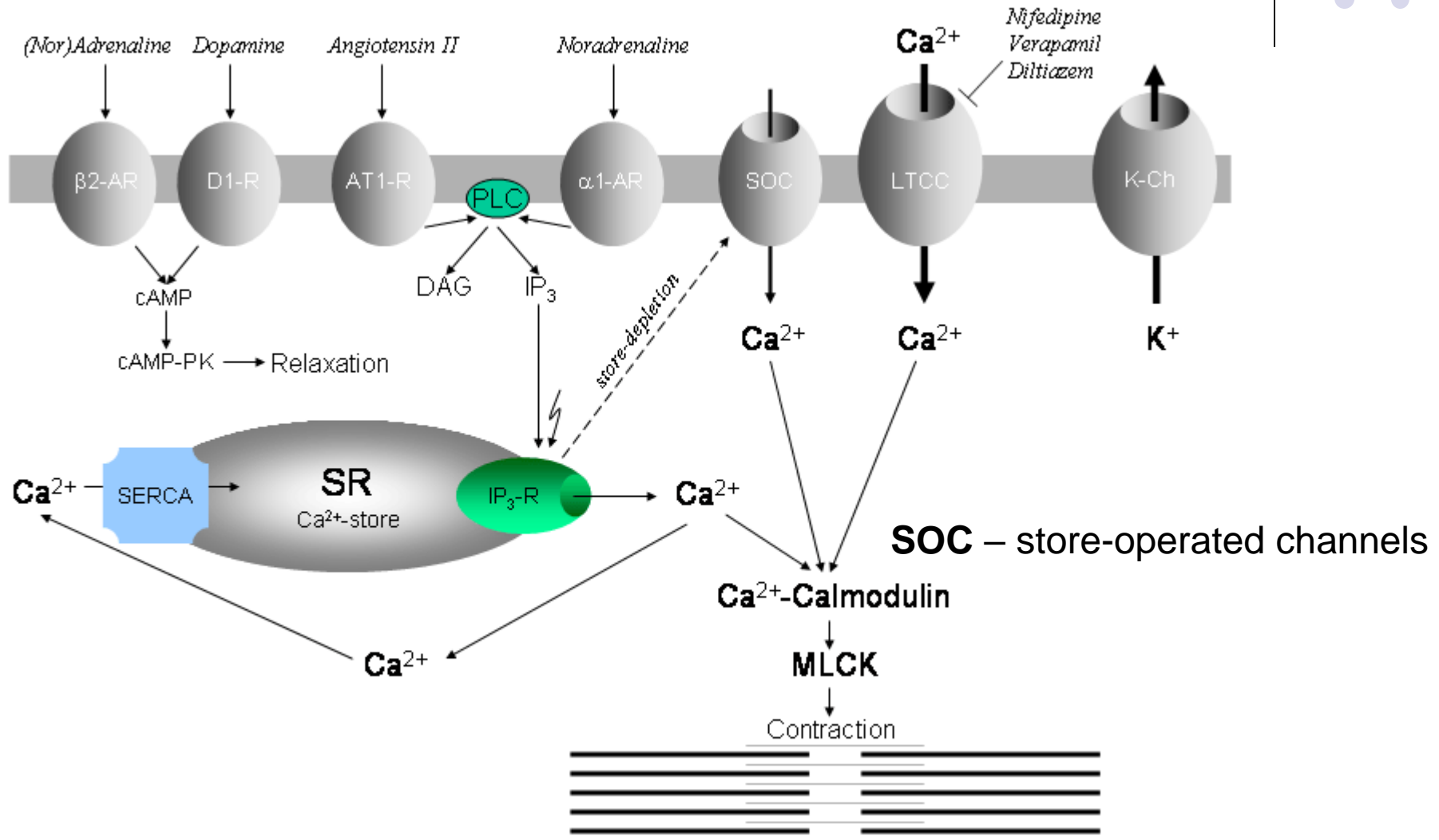
- Hlavné využitie u pacientov s ICHS:
  - profylaxia AP
  - ↓ rizika náhlej smrti (alebo reinfarktu po MI - "sekundárna prevencia")
- *β -blokátory* sa používajú v liečbe hypertenzie, srdcových dysrytmií, u pacientov s esenciálnym tremorom & na potláčanie symptómov hypertyroidizmu pred začatím účinkovania špecifickejšej terapie (rizikové faktory choroby koronárnych artérií - CAD)

Regulácia kontrakcie v kardiomyocyte

PLN – fosfolamban
SERCA – Ca²⁺-ATPáza S/E retikula
RyR – ryanodínový receptor
LTCC – L-typ Ca²⁺-kanál

Regulácia kontrakcie v hladkom svale

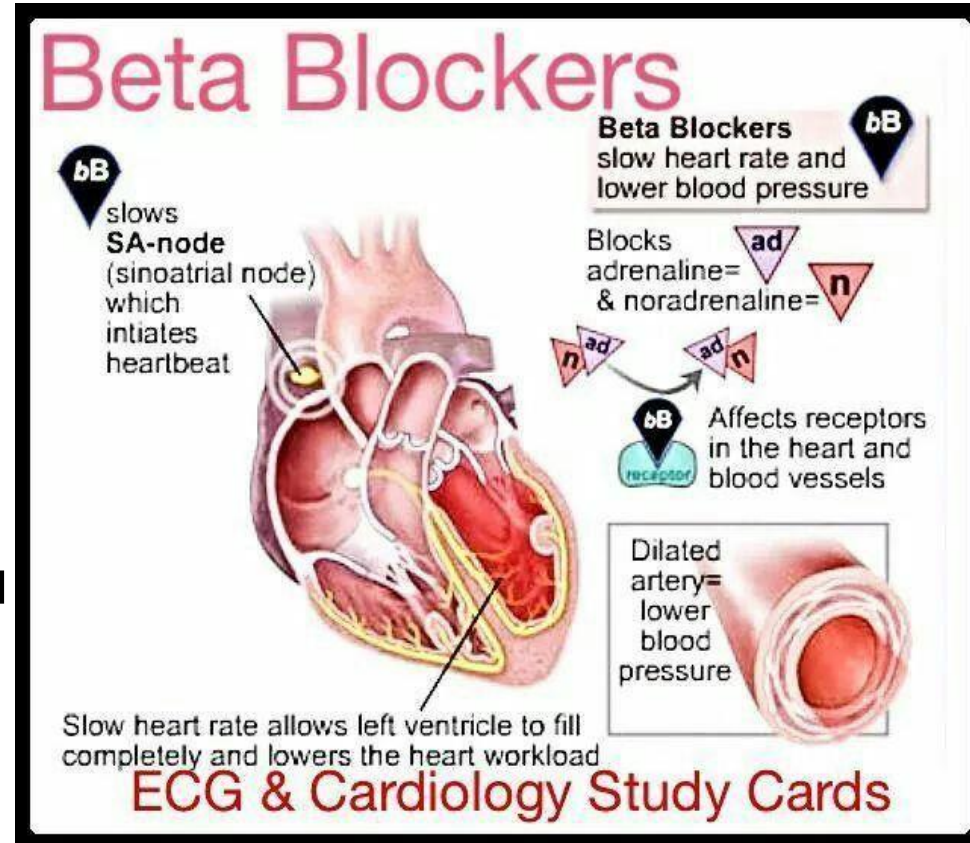

β - blokátory

Terapeutický zámer

- **β - blokátory** odstraňujú anginu ↓:
    - + účinku *E* na srdce
  - ↓ účinku *E* = ↓:
    - + frekvencie srdca
    - + TK
    - + ejekčnej sily srdcového svalu
- ↓
- Redukuje spotrebu kyslíka srdcovým tkanivom

β - blokátory

Kardio-selektívne:

- β_1 – *atenolol*
metoprolol
- β_1 s ISA - *acebutolol*
- $\beta_1 + \alpha_1$ – *labetalol*
karvedilol

Kardio neselektívne:

- $\beta_1 + \beta_2$ – *metiprolol*
propranolol
nadolol
timolol
- $\beta_1 + \beta_2$ s ISA - *pindolol*

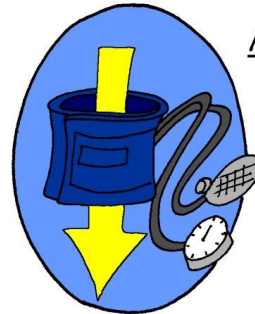
- ❖ **ISA** môže byť výhodou u pacientov s astmou - **robia bronchodilatáciu**
- ❖ majú **slabší vplyv na metabolizmus lipidov**
- ❖ **slabší vazospastický**
- ❖ **slabší negatívny inotropný efekt**

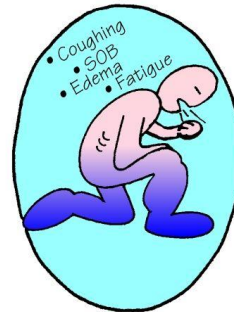
β - blokátory NÚ

- **NÚ β - blokátorov:**
- + zhoršenie astmy
- + výrazné $\downarrow$ frekvencie srdca & TK
- + depresiu
- + únavu
- + impotenciu
- + $\uparrow$ hladín cholesterolu
- + dušnosť pre $\downarrow$ funkcie srdcového svalu (kongestívna choroba srdca)

Hypotension

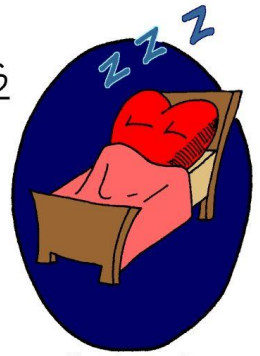

Symptoms of CHF

SIDE EFFECTS OF ADRENERGIC ANTAGONISTS **β** -BLOCKERS

Examples:

Propranolol
(Inderal)
Atenolol
(Tenormin)
Metoprolol
(Lopressor)

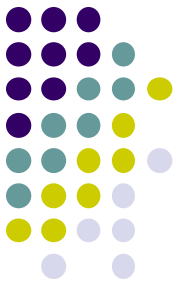
Bradycardia
(AV-Block)

Drowsiness,
Depression

Blokátory Ca^{2+} kanálov

Terapeutický zámer

- **Blokátory Ca^{2+} kanálov odstraňujú symptómy anginy:**

- ↓ TK

- ↓ ejekčnej sily srdcového svalu

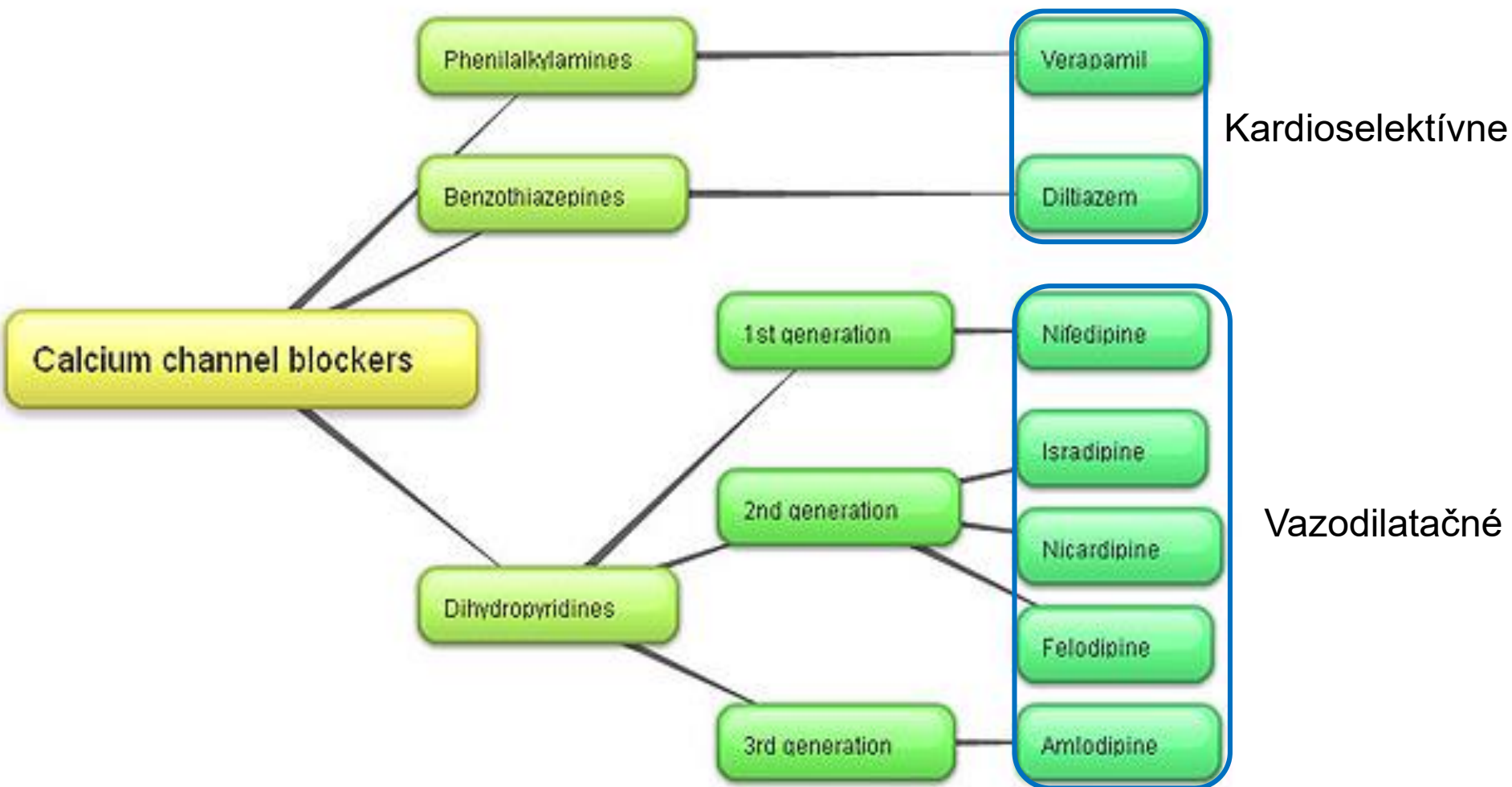
- Tým ↓ dopyt po kyslíku

- Odstraňujú tiež spazmus koronárnych artérií

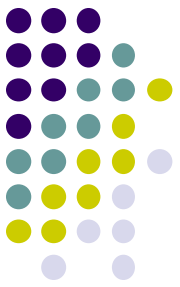

Blokátory Ca²⁺ kanálov

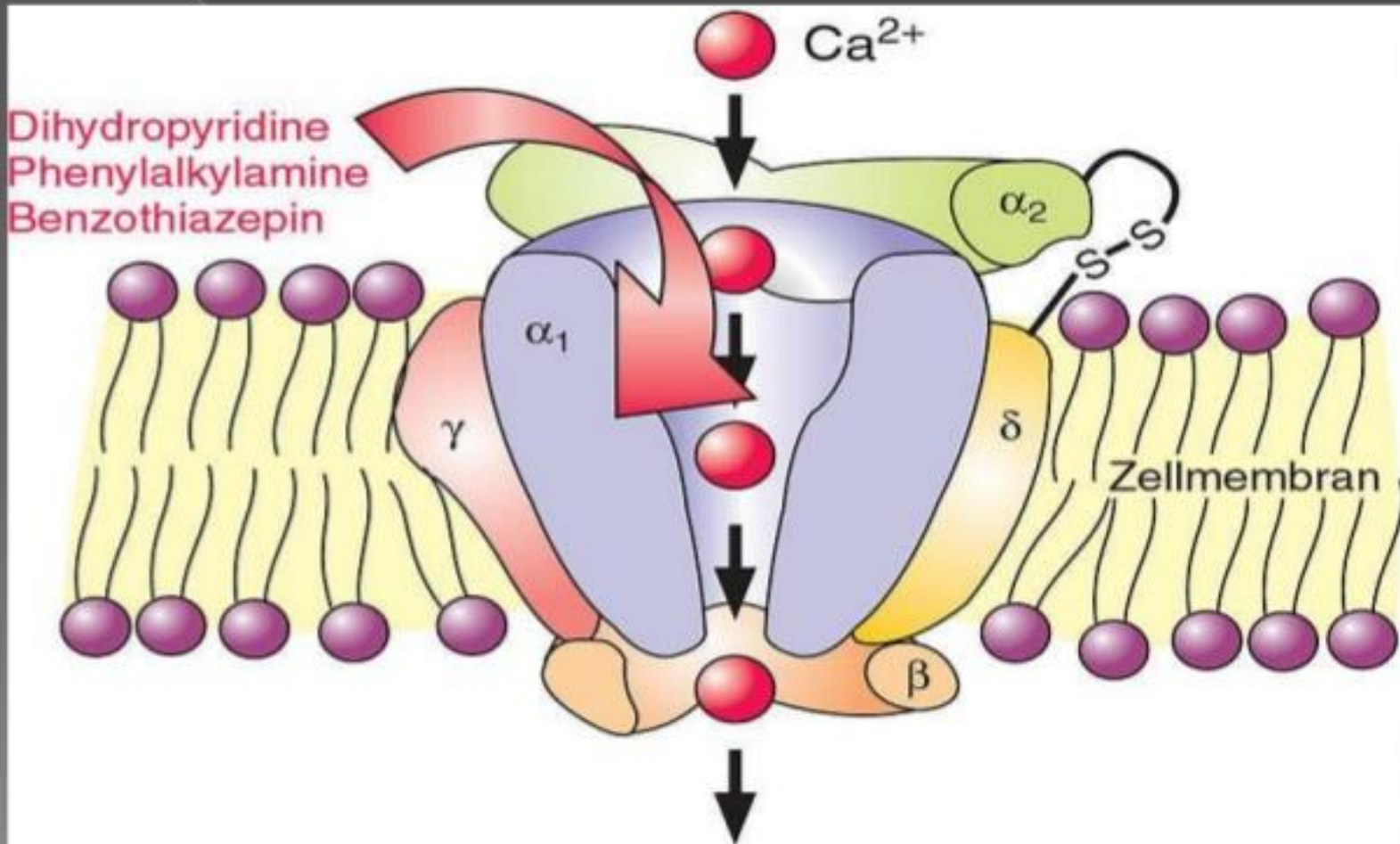
Klasifikácia

Blokátory Ca²⁺ kanálov

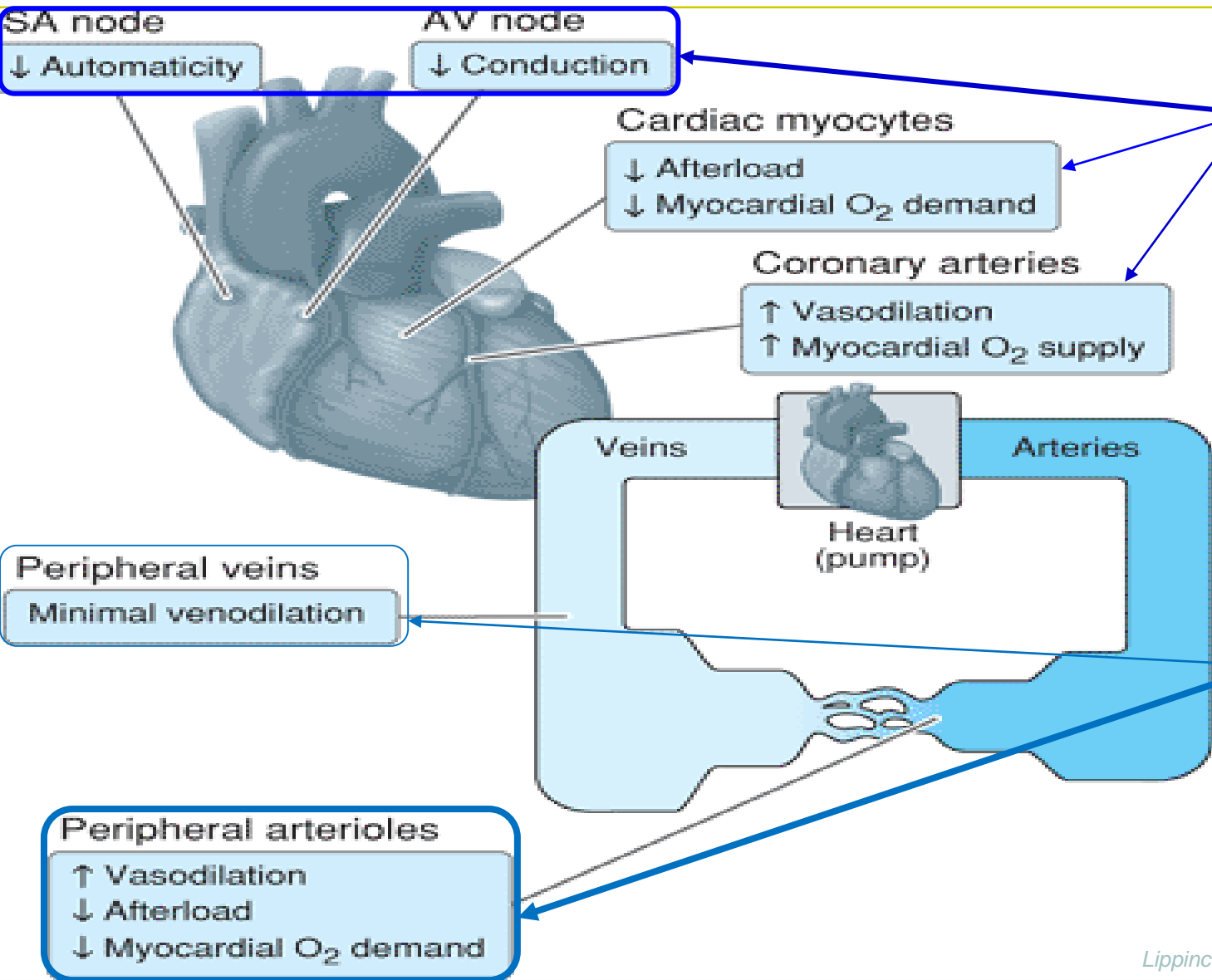

MECHANISM OF ACTION

Blokátory Ca²⁺ kanála

Miesta účinku

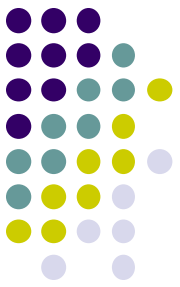

Kardioselektívne

Vazodilatačné

Blokátory Ca²⁺ kanálov

Vazodilatačné

- ***Nifedipín, nikardipín, nimodipín, amlodipín***
  - ✚ vyvolávajú výraznú dilatáciu s aktiváciou sympatikových reflexov
  - ✚ relatívne selektívne pre **vaskulárne hladké svaly (arteriálne)**
- ***Lacidipín, isradipín, felodipín***
  - 2. generácia
  - ✚ silnejšia vazodilatácia
  - ✚ slabšie negatívne inotropné a chronotropné účinky

Blokátory Ca²⁺ kanálov

Kardioselektívne

- **Verapamil, diltiazem**

- ✚ pôsobia na napäťovo závislé Ca²⁺ kanály v **prevodovom tkanive srdca**
- ✚ **vazodilatácia**
- ✚ blokujú tiež vstup Ca²⁺ do GI hladkého svalu a vyvolávajú tak **obstipáciu**

Blokátory Ca^{2+} kanálov

NÚ

- **NÚ blokátorov Ca^{2+} kanálov:**
  - ✚ opuch nôh
  - ✚ výrazné zníženie TK
  - ✚ výrazné zníženie srdcovej frekvencie (*verapamil, diltiazem*)
  - ✚ depresia funkcie srdca (*verapamil, diltiazem*)

Actions: Blocks calcium access to cells causing:

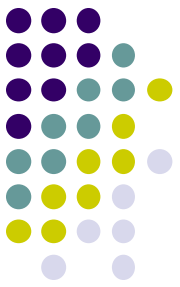
- ↓ Contractility +
- ↓ Conductivity of the heart

↓ Demand for oxygen

Side Effects:

- ↓ BP
- Bradycardia
- May precipitate AV block
- Headache
- Abdominal discomfort (constipation, nausea)
- Peripheral edema

Ostatné antianginózne lieky

- **Ranolazín**
- Antiagregačná terapia
- Antihyperlipidemická terapia
- ACEI
- Sartány (AT1 blok)

Ranolazín

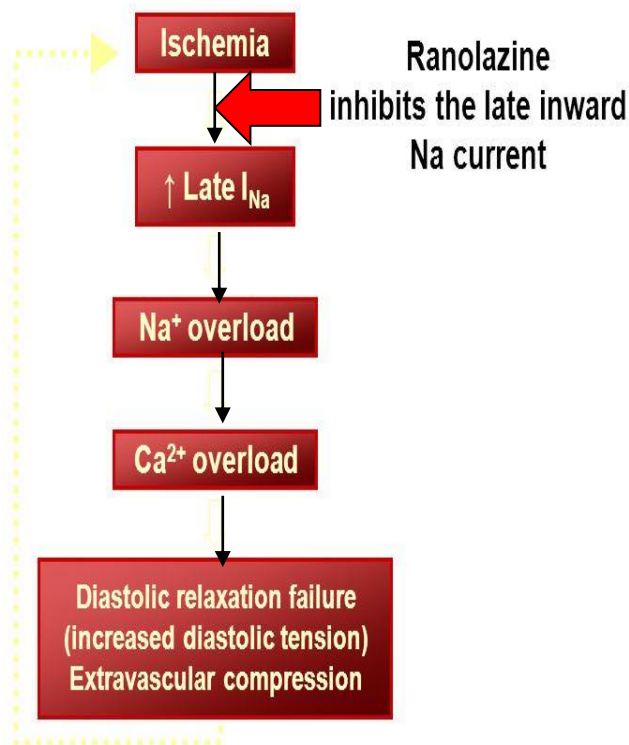
Hlavný MÚ

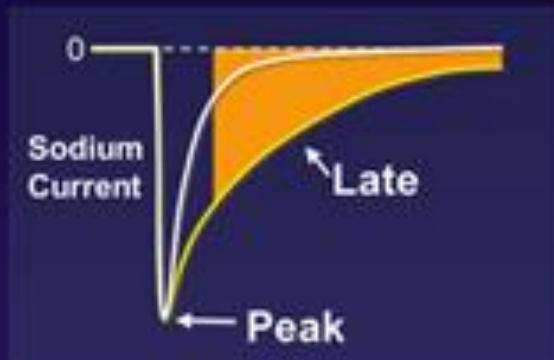
- Ovplyvňuje **Na⁺-dependentné Ca²⁺ kanály** (počas ischémie myokardu zmenou intracelulárnej hladiny Na⁺):

- ↓↓ **perzistentné alebo oneskoré Na⁺ prúdy** (I_{Na}) do kardiomyocytu cez mnohé napäťovo-závislé Na⁺ kanály
- nepriamo predchádza presýteniu Ca²⁺, čo ináč spôsobuje **kardiálnu ischémiu**

Ranolazine: Mechanism of action

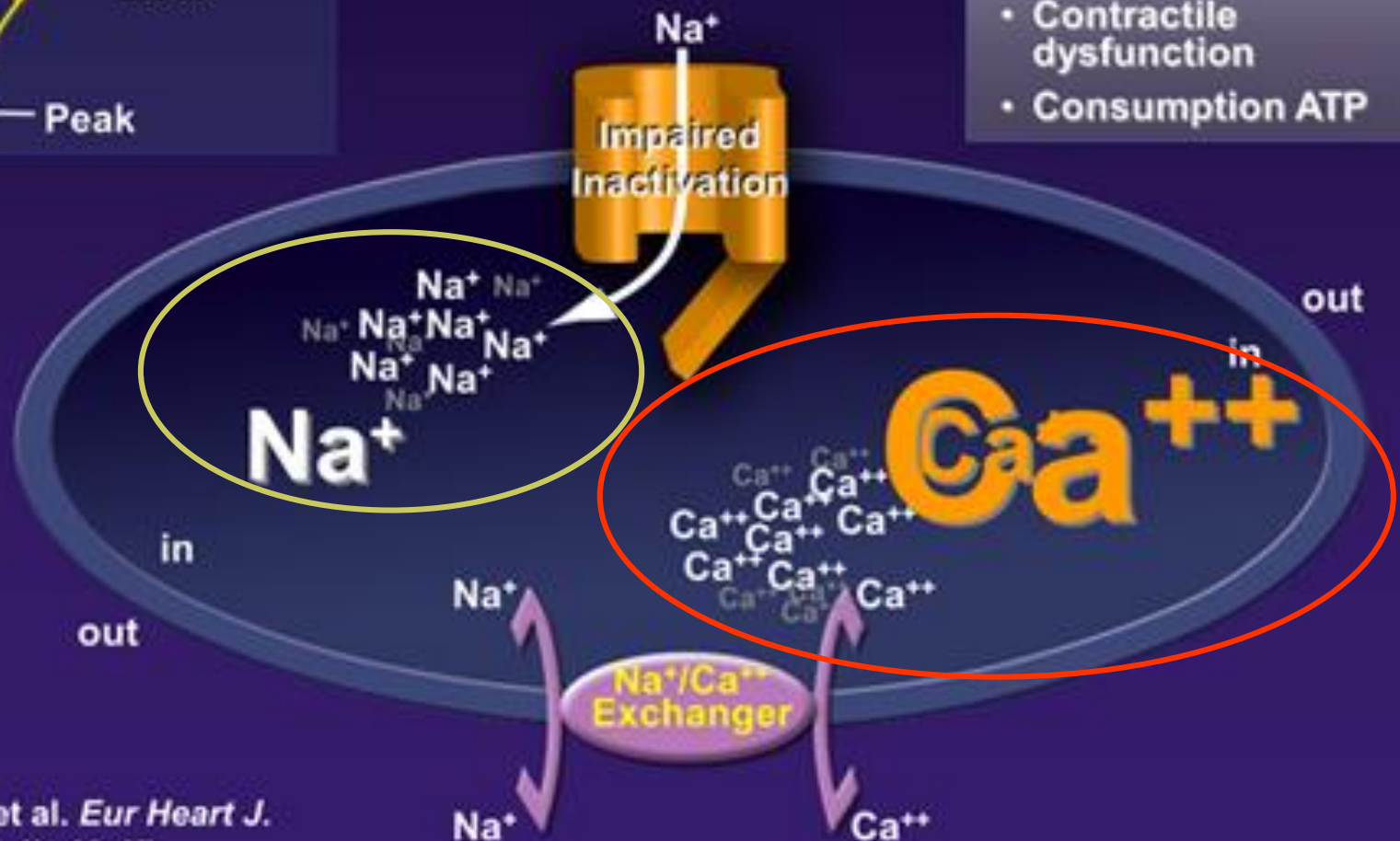

Ranolazine is an Inhibitor of Late I_{Na}

Calcium overload causes:

- Electrical instability
- Contractile dysfunction
- Consumption ATP

Ranolazín

Ostatné MÚ

- ***Ranolazín*** je:
  - aj parciálnym **inhibítorom oxidácie mastných kyselín**
  - presúva tvorbu **ATP** z mastných kyselín na efektívnejšiu karbohydrátovú oxidáciu (kyslík ↓↓)
  - používa sa u pacientov s **chronickou AP**, u ktorých **pretrvávajú symptómy napriek liečbe β-blokátormi, blokátormi Ca²⁺ kanála alebo nitrátmi**

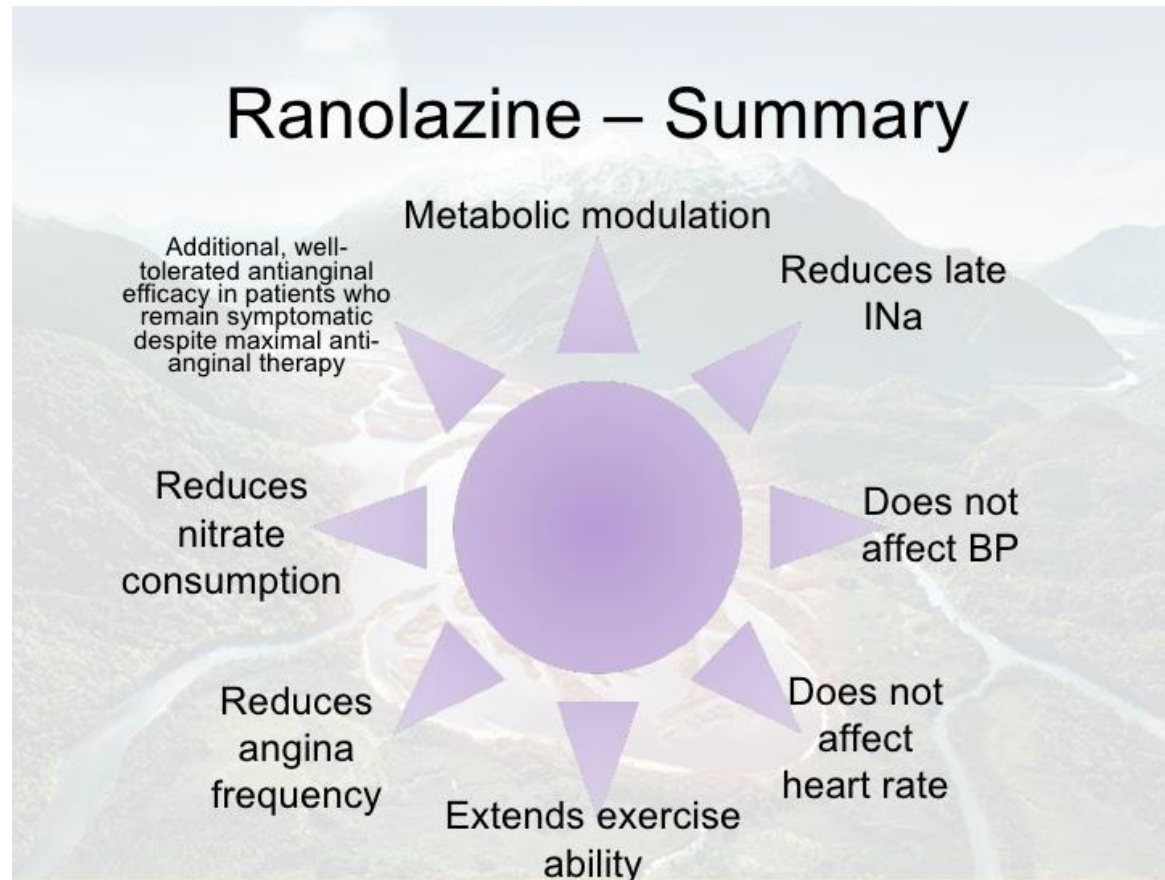
Ranolazín

Kombinácie

● **Ranolazín** pri liečbe **chronickej AP** môže byť používaný s:

- β - blokátormi
- nitrátmi
- blokátormi Ca²⁺ kanála
- antiagreganciami
- hypolipidemikami
- ACEI
- blokátormi AT1

Ranolazín

NÚ

- **Bežné** (viac ako 1 zo 100 pacientov užívajúcich *ranolazín*):

- ✚ obstipácia
- ✚ závraty
- ✚ bolesti hlavy
- ✚ nausea
- ✚ vracanie
- ✚ slabosť

- **Zriedkavé** (viac ako 1 z 1000 pacientov užívajúcich *ranolazín*):

- ✚ abnormálne laboratórne testy
- ✚ krv v moči
- ✚ nejasné videnie
- ✚ sťažené dýchanie
- ✚ zmätenosť
- ✚ zmeny EKG.....

ANGINA PECTORIS

